

Je vám nevolno? Pomoc hledejte
ve stanici

poslední po telefonu, dobrý den. Dobrý den nabízím k pronájmu zdarma jen za občasnou pomoc,
údržbu, bydlení na chalupě a zahradu. Je to u Mariánských Lázní, klidné místo, lesy. Možnost
zahrádkaření, houbaření, rybaření, lyžování, běžky, sjezdovky, léčivé prameny vhodné pro řemeslníka,

důchodce, kutila. Telefon sedm set dva devět set dva sto třicet devět. Sedm set dva devět set dva sto třicet devět, není zač, na shledanou. Na shledanou. Takže daruji dvě bílá koťátka a dvě barevná, kocourky, křížená s britskou, narozená prvního září, odběr koncem října do dobrých rukou, telefonní

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

Ačkoli si to v myšlenkách předchozí večer zakážeš, první, co ráno uděláš, ještě když ležíš v posteli, je, že zapneš telefon a procházíš novinky na Facebooku. Jednou nebo dvakrát se vrátíš do hlavního menu, abys po chvíli opět bezmyšlenkovitě stiskl ikonu bílého f na modrém pozadí. Skoro se divíš tomu, že znovu a znovu procházíš příspěvky, které jsi viděl před několika minutami, včetně videa, jež radí, jak si správně očistit telefon. Omílá se v něm dokola ten „skandální fakt“, že na povrchu telefonu je víc bakterií než v záchodové míse. Příspěvek, který se ti ale ještě před chvílí nezobrazil, se jmenuje Naše mysl jako oběť únosu aneb interní pracovníci hovoří o strachu z dystopického světa chytrých telefonů. Sdílí ho tvůj známý, který je psychoterapeut, což ještě víc upoutá tvou pozornost.

Ve svém postu píše:

Buddhistické rčení říká: „Buď opatrný, komu nebo čemu dáváš svou pozornost.“ Insideři Googlu, Facebooku, Twitteru, kteří ve svých aplikacích vytvářejí návykové triky, se v tomto skvělém textu Guardianu zamýšlí nad tím, co způsobili světu. Sami se odpojují od internetu a posílají své děti do škol, kde je zakázáno používat mobily, tablety...

A připojuje navíc několik citací z článku:

Smartphony jsou užitečné nástroje, ale jsou návykové. Pull-to-refresh je návykový. Celý Twitter je návykový.

ocel. Tam někde v mracích vysílá satelit, čas k našim láskám tento divný hlas. Mít sedm praků, snad by šel sestřelit, jen kvůli tobě mám na ně zlost. Jo běží éterem na tisíc programů, klid střídá horor a kovbojku, i satelit zkoumá éter, protože je ti s ním líp. Dej na mě, přestaň si hrát, vypni ten satelit,

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

Když jsem na nich pracoval, nebyl jsem zralý na to, abych o tom přemýšlel. Neříkám, že jsem zrovna teď zralý, ale jsem trochu vyspělejší a lituji těch nevýhod.

Aplikace používají triky, které vyvolávají nutkavé, neodolatelné sledování. Cílem technologií pozornostní ekonomiky je upoutat nás. Privilegují naše impulsy nad našimi záměry. Posilují to, co je senzační, emočně přitažlivé, vyvolávající hněv a pobouření. A média se tomu přizpůsobují.

Technologie, které používáme, vyvolávají nutkavost, ne-li plnohodnotnou závislost. Vyvolávají podněty k neustálé kontrole upozornění na zprávu. Přitahují k návštěvě YouTube, Facebooku nebo Twitteru jen na pár minut, aby pak člověk zjistil, že je sleduje další a další hodinu. Nic z toho není náhoda. Je to přesně tak, jak jejich designéři zamýšleli.

Technologické společnosti využívají jemné psychologické triky, které mohou být použity k tomu, aby vytvořily „touhu“ nebo využívaly negativní emoce, které mohou působit jako „spouštěče“. „Pocit nudy, osamělost, frustrace, zmatek a nerozhodnost často podněcují nepatrnou bolest nebo podráždění a vyvolávají téměř okamžitou a často bezduchou akci, která potlačuje negativní pocity...“

Chceš si přečíst celý článek, ale nejdřív lajkneš tenhle post. Hned vzápětí si uvědomíš, že je to vlastně v rozporu s tím, co se v něm píše. Ale i tak to nakonec necháš být.

Článek dočteš a přepošleš ho v soukromé zprávě své ženě. Potom vymažeš z telefonu Facebook, Instagram, Twitter a několik dalších aplikací, o kterých v té chvíli

ten nedává klid. Vážně se začínám bát, že prostě jsi ztracená, dej na mě, přestaň si hrát, tvůj přítel satelit chce se ti líbit, je jako já. Dál potmě sedíš a rady mé nevnímáš. Pár triků snad pomůže nám, až si mě pustíš, zazpívám, jak se máš, a pak mi sama pozveš k vám. Dej na mě, přestaň si hrát, tvůj

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

usoudíš, že jsou návykové a zabírají ti čas. Nelíbí se ti, jak teď vypadá tvůj home screen, a tak strávíš několik minut přerovnáváním ikon. Tvoje žena ti píše zpátky.

Tereza:

chm:/

no, člověk se musí snažit to odfiltrovat...

chvilu se mi to dari, chvilu me to semele vlastne, kdyz jsi doma, na fb skoro nejsem:)

kdyz jsem osamela, tak na nej koukam

Na to, že sis nenastavil žádný budík, ses probudil poměrně brzy. Kocovinu, která tě provázela celým včerejškem, spánek definitivně vyléčil. Položíš telefon na postel vedle sebe a podíváš se na hodinky. Je 9:36. Víc jak hodinu a půl po tom, co jsi otevřel oči. Je sice neděle a kromě večerní návštěvy kina nemáš žádný program, ale trochu ti tvoje lenost zkazí náladu. Slunce do pokoje už nesvítí. Máš pocit, že ten správný čas vstát, napít se a dát si sprchu jsi už promeškal. Otevřeš okno, abys trochu vyvětral vzduch v místnosti. Na zemi je poházené oblečení, které jsi včera neměl sílu uklízet. Napadne tě vylepšit začátek dne tím, že usteleš a posbíráš špinavé prádlo. Dokonce pověsis košili na ramínko. Zbývají ještě věci, které nepatří do špíny ani mezi čisté prádlo. Nikdy nevíš, kam s nimi. Zvedneš kalhoty, pokusíš se je ve vzduchu složit, ale výsledkem je, že jsou složené jen napůl. Položíš je na sedačku vedle postele a zavřeš za sebou dveře.

Už pár dní si do zápisníku zaznamenáváš krátké postřehy. Původně sis myslel, že bude snazší si je

během jakékoli denní činnosti nahrávat do mobilu. Když jsi to ale před pár dny ráno zkusil, zjistil jsi, že připravovat snídani, mýt nádobí a zároveň vše ve stejnou chvíli popisovat není vůbec jednoduché. Nakonec jsi trochu připálil cibuli na plotně. Asi po dvaceti minutách jsi toho nechal s tím, že budeš přemýšlet, jak to udělat jinak. Záznam sis od té doby ještě nepustil. Pustíš si ho teď. Dohledáš v telefonu soubor označený jako „Zvukový záznam 2017-10-02“. Má 21 minut a 6 vteřin a byl nahráný v 8:20. Hned pod ním je ještě jeden záznam, který má identický název. Je dlouhý jenom 3 vteřiny a nahrával jsi ho v 8:19. Klikneš na něj. Ozve se tvůj hlas: „Zkouška... raz, dva tři.“ Smažeš ho a pustíš druhou nahrávku. V záznamu je slyšet tekoucí voda a po chvíli opět i tvůj hlas:

V kuchyni je nepořádek po včerejší večeři. Zavírám skříňku a...

Tentokrát je záznam v o dost horší kvalitě. Oproti zkušební nahrávce sis totiž vyndal sluchátka z uší a přehodil sis je přes ušní boltce. Vadilo ti, že pořádně neslyšíš zvuky kolem sebe. Mikrofon byl tak v jiné pozici, než je obvyklé, a proto tvůj hlas zní jakoby z dálky.

...a protože je tma, rozsvěcím světlo... Venku slyším troubit auta. Uklízím po včerejší večeři... Vyhazuju... použitý papírový kapesník do koše. Beru do ruky... špinavý, mokrý talíř a dávám je do dřezu. Nůžky, kterejma jsem včera stríhal slunečnice, vracím zpátky do šuplíku. Ještě předtím je ale omeju studenou vodou a otru utěrkou.

Ačkoli jsi měl během nahrávání nepříjemný pocit, že se stylizuješ, z odstupu ti přijde záznam docela autentický a tvůj projev spíš zmatený a rozespálý než jakkoliv vědomě kontrolovaný. Rozhodneš se, že si celý záznam slovo od slova přepíšeš do počítače. Z koncentrace tě několikrát vytrhne pouze notifikace tvého telefonu. Píše ti tvá žena. Konverzaci otevřeš až později, ale v náhledu zprávy čteš, že si uvařila dýňovou polévku.

(...)

O několik desítek minut později dokončuješ přepis. Poslední slova v záznamu jsou:

Polévku trošku přisolím, i když to normálně nedělám. Vypnu zvukový záznam.

Zkontroluješ čas. Dojde ti, že můžeš přestat řešit otázku, co si dát k snídani, a přejít rovnou k obědu. Trochu tě znervózní, že Tereza už je po jídle, ale zároveň se uklidňuješ skutečností, že v Praze je o hodinu víc. Než se zvedneš a přesuneš do kuchyně, poznamenáš si do zápisníku následující:

Je neděle 11:59
otevřeným oknem jde do místnosti čerstvý vzduch
ale já ho necítím
Zvony bijí poledne
Uvařím si polívku a čaj
Sušenky nemám

přítel satelit ten tě nepolíbí, vážně se začínám bát, že pro ten svět náš jsi ztracená. Dej na mě, přestaň si hrát, tvůj přítel satelit chce se líbit holkám všem, je jako já. Dej na mě, přestaň si hrát, tvůj přítel satelit ten tě nepolíbí, vážně se začínám bát, že pro svět náš jsi ztracená. Dej na mě, přestaň si hrát,

tvůj přítel satelit je samolibý, chce se líbit všem holkám, je jako já. Dej na mě, přestaň si hrát, tvůj přítel satelit tě nepolíbí, vážně se začínám bát. Český rozhlas Plzeň, rádio vašeho kraje. Český rozhlas Plzeň kulturní tipy. Dnes se mimo jiné uskuteční úvodní koncert abonentní řady a plzeňské

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

Nad tím, co píšeš, moc nepřemýšlíš. Je to překvapivě úlevné. Dlouho se ti nestalo, že by propiska tak lehce klouzala po papíře. Je to takový *rychlý psaní*, řekneš si a v tu chvíli se ti vybaví kniha *Pomalé psaní* od Thoma Andersena, kterou prodávají v LUXu u vchodu. Od první chvíle se ti líbil ten titul. *Rychlý psaní* zní naopak dost nervózně. Ale je příjemné zjistit, že *rychlý psaní* může mít i terapeutickou podobu.

Zvedneš se a konečně rozklikneš zprávu od Terezy. Píše:

Udelala jsem si skvelou dynovou polivku... hodne podobupu te od tvoji mamky.

Je v ní jeden překlep, ale to nic nemění na tom, jakou radost ti udělá. Znovu si připomeneš, jak moc Terezu miluješ. Ale neodpovíš. V kuchyni je neumyté nádobí od včerejší večeře. V lednici máš tři dýně. Nakrájíš půlku jedné z nich, osmahneš cibuli a všechno dáš vařit. Při mytí nádobí si na mobilu pustíš rádio. „Posloucháte rozhlasovou stanici WNYC,“ ozve se z malého reproduktoru. Přes zvuky rychlovarné konvice a tekoucí vody slyšíš jen útržky rozhovoru, který vede sympaticky znějící moderátorka se zjevně o dost starším hostem. Dorazil do studia se zpožděním, které způsobila komplikovaná dopravní situace v New Yorku.

HOST: Dobrý den, Kristo. Moc se omlouvám, normálně jsem chorobně dochvilný, takže tohle se mi vážně nemělo stát.

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

MODERÁTORKA: Nic se neděje. Jsem ráda, že jsme se nakonec potkali... je to pro mě opravdu čest mít možnost si s vámi popovídat.

HOST: Ale no tak.

MODERÁTORKA: No, je to pravda. Ale už vás přestanu přivádět do rozpaků.

Nádobí je umyté. Na plotně bublá polévka. Napadne tě přidat do ní pár listů špenátu, který jsi koupil včera na trhu. Listy spaříš horkou vodou z rychlovarné konvice. Sklo dveří, které vedou z kuchyně do zahrady, se zamlžilo kvůli rozdílu teplot.

Tereza: miluju te, jsem stastna, ze jsme se nasli... to je takevej zazrak

Tentokrát odpovíš hned:

Inspirovaka jsi me. Prave si take varim dynovou polivku. Ale urcite ne tak dobrou jako ty... Take te moc miluju

I když si dáváš pozor, uděláš překlep hned v prvním slově. Rozhovor v rádiu pokračuje:

MODERÁTORKA: Zmiňujete se o tom, kolik z toho, co děláme, začíná být postupně automatické. Záměrné myšlení neboli schopnost úmyslně nad něčím přemýšlet je vzácné, ale protože mu věnujeme větší pozornost, myslíme si, že je častější.

HOST: Vite, záměr a pozornost jsou úzce spojeny s vědomím. Tedy s tím, co vnímáme, co si uvědomujeme.

svatého Cyrila a Metoděje v obci Řenče od osmnácti hodin dnes pokračují Haydnovy hudební slavnosti. Učinkovat bude David Nykl, Monika Knoblochová, která si přiveze kopii klavírkového klavíru, na programu jsou vokální díla a skladby pro klavír Tomáška Koželuha a dalších mistrů.

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

Když si v hlavě vynásobíte sedmnáct krát čtyřia dvacet, pracujete v sekvencích a jejich části si uvědomujete, takže si vlastně uvědomujete, jak přemýšlíte. Tomu říkám Systém 2. V Systému 1 si svého přemýšlení naopak vědoma nejste.

Jedna z definic intuice říká, že je to, když něco víme, aniž bychom věděli, proč to víme. Já o tomhle vůbec nepochybuju. Většina mých prací intuici do jisté míry zpochybňuje, ale někteří z nás ji určitě mají. Řidiči ji mají. My všichni ji máme v různých společenských situacích. V těch situacích se trénujeme, a když jich dost zažijeme, tak to, co bývalo vědomé a součástí Systému 2, se stává automatickým a součástí Systému 1.

MODERÁTORKA: *Co bývalo pomalé je najednou rychlejší.*

HOST: *Ano.*

Máš připravenou také směs semen, kterou jsi předevčírem v noci, po tom, co ses vrátil z večírku, pražil nasucho jen se sójovou omáčkou. Dost pravděpodobně jsi semena připálil a omáčky jsi přidal tolik, že se to nedalo jíst ani ve stavu, ve kterém jsi tehdy byl. V polévce by se to ale mohlo ztratit. Je toho hodně. Polovina bude stačit.

Sleješ spařené listy špenátu. Vidiš, že se spolu s listy slil do dřezu i nějaký prach nebo písek, který nedokážeš identifikovat. Je to zvláštní. Listy jsi důkladně omyl. Dál to nezkoumáš, ale umyješ spařené listy

Cesta oživlých stínů – to je název přednášky výtvarníka Ivana Nesvadby s ukázkami stínového divadla, koná se od sedmnácti hodin v Muzeu loutek a vstup je zdarma. Hudební skupina Václava Žákovce vystoupí od sedmnácti hodin v hudebním domě ve Staňkově, je to první světová válka

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

ještě pod studenou vodou, aby ses zbavil případných dalších částí neznámých zrněk. Nemáš rád, když se zchlazuje pod studenou vodou něco, co se těsně předtím vařilo a má se jíst teplé. Bývá to občas v instrukcích k přípravě asijských nudlů, ale málokdy to dodržíš.

MODERÁTORKA: *Posloucháte pořad On Being s Kristou Tippett. Dnes je mým hostem Daniel Kahneman, významný psycholog, držitel Nobelovy ceny za ekonomii, kterou získal za svůj přínos při zakládání oboru behaviorální ekonomie. Jeho kniha Myšlení, rychlé a pomalé je jedním ze současných témat diskuzí ve Spojených státech. Jeho poznatky o původech toho, o čem a jak přemýšlíme a jednáme, a o tom, že to může často být v rozporu se způsobem, jakým o sobě přemýšlíme, jsou zároveň fascinující a znepokojující. A také čím dál více relevantní.*

Bude to skoro přesně rok, kdy jsi při své návštěvě Bristolu v pronajatém Airbnb bytě vyndal z knihovny knihu Daniela Kahnemana *Myšlení, rychlé a pomalé* a neúspěšně ses do ní pokoušel začíst. Všimla si jí tehdy na nočním stolku tvá kamarádka Tereza. Shodou okolností má stejné křestní jméno jako tvá žena. Ale protože nejsme ve filmu nebo v knize, kde může autor pojmenovat svoje postavy různě, aby nedocházelo k záměně jmen, není jiná volba než pravdivě uvést jména tak, jak jsou. Tvoje kamarádka Tereza ti tehdy pochválila výběr a velmi hezky o knize mluvila. Netušila, že jedním z hlavních kritérií tvého výběru bylo to, že ji vytiskly Penguin Books a tobě se vždy líbila typografická úprava jejich knih.

očima pětaticátníků Ladislava Krsa, to začíná dnes a můžete si ji prohlédnout až do listopadu v Západočeském muzeu v Plzni. A kde dnes zpívá Leona Machálková? Všude tam, kde nás právě teď slyšíte. Ke kulturním tipům se jinak můžete vrátit na webových stránkách plzeň tečka rozhlas tečka

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

V tuto chvíli si ale spojitost těchto událostí vůbec neuvědomíš. Dojde ti to až o několik dní později.

MODERÁTORKA: Pojdme se teď bavit o způsobech, jakými nám pomáháte porozumět sobě samým. Vy jste mluvil o prožívajícím já a pamatujícím já. To jsou síly, které jdou proti sobě z hlediska toho, jak zpracováváme realitu. Zkuste popsat, o co jde.

HOST: No, vysvětlím to na příkladu experimentu, který jsme prováděli a který ovlivnil můj vlastní způsob přemýšlení. Probíhá to následovně. Pozvete lidi, aby se zúčastnili experimentu, a povíte jim, že předmětem zkoumání je bolest. Pak jim řeknete, ať dají ruku do studené vody a nechají ji tam, dokud jim nedáte vědět, že ji mají vyndat. V prvním případě nechají ruku ve vodě po dobu šedesáti vteřin. V druhém případě nechají ruku ve vodě po dobu šedesáti vteřin a pak, bez přestávky, na dalších třicet vteřin. Ale během těch posledních třiceti vteřin je teplota vody o jeden stupeň Celsia, takže asi o dva stupně Fahrenheita, teplejší. Potom se jich zeptáte, který z těch dvou experimentů – s levou nebo s pravou rukou – by si chtěli zopakovat. A vyberou si ten delší.

Napadne tě, že nečistoty, které se objevily na listech špenátu, byly dost pravděpodobně vodní kámen, který se usazuje na topném tělese rychlovarné konvice. Jedna z prvních věcí po tvém příjezdu byla ta, že jsi konvici důkladně umyl a odstranil z ní vodní kámen všude, kde to jen trochu šlo. S největší pravděpodobností se už ale stačila vytvořit nová vrstva, která se při

cé zet. Seš sám a tolik jsi chtěl být s ní, když poslední valčík zní, jeden z tvých nápadů, a já bludička z tajných snů, zvu tě do krásných dnů a nápadů. Je sto tisíc cest, ale jen jedna jde k nám, já to znám. K nápadům, k tvým nápadům. K nápadům, k tvým nápadům. Nápadům se krásně podléhá, těm

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

zahřátí uvolní od topného tělesa a ve formě malých částíček plave ve vodě. Nepříjemný pocit způsobený tím, že jsi nevěděl, odkud se nečistoty vzaly, zmizel. Je dovařeno. Přidáváš postupně do polévky směs semínek. Když je v ní polovina celého množství, říkáš si, že ještě můžeš přidat. Nakonec do ní nasypeš všechno. Je čas přesunout se do obýváku a pustit se do jídla. Polévka ti chutná. Rozhovor teď můžeš poslouchat o něco koncentrovaněji než během vaření.

HOST: Teď vám povím historku, kterou tam můžete nechat, nebo ji můžete vystříhnout, záleží na tom, kdo vás poslouchá. Zabere jen minutku a myslím, že docela vystihuje tento problém. Já a moje žena jsme byli před pár lety na večeři s jedním párem, se kterým se přátelíme. Po večeři jsme přišli domů, šli jsme si lehnout a bavili jsme se o tom, co jsme zažili. A moje žena o tom muži, se kterým jsme večeřeli, prohlásila: „Je sexy.“ A hned nato řekla něco, co mi přišlo naprosto bizarní. Vlastně to je úplně bizarní. Řekla: „Těch kořistí, co by hned sved.“ A já se na ni otočil a řekl: „Co to proboha plácáš? Jak to myslíš, těch kořistí, co by hned sved?“ Co ve skutečnosti řekla, bylo: „Těžko říci, co by nesved.“ A já slyšel: „Těch kořistí, co by hned sved.“ A tohle ilustruje, jak lidská mysl funguje, a taky, že určité věci interpretujeme určitým způsobem spíše než nějakým jiným.

Rozhovor ti přijde natolik zajímavý, že by sis ho chtěl poslechnout znovu. Odložíš misku s polévkou a zadáš do vyhledávače WNYC ON BEING. První, co se ti zobrazí, je anotace rozhovoru, který právě posloucháš.

Hned pod ní je tlačítko Přehrát 52 min. Letmo se podíváš na to, jak se hláskuje profesorovo jméno: K.A.H.N.E.M.A.N. Nebude problém si to o několik dní později pustit ze záznamu a možná si i objednáš jeho knihu. Jazykem si přejedeš po předních zubech. Máš opářený jazyk i horní patro. Polévku jsi jedl příliš horkou. Tenhle zvyk jsi s největší pravděpodobností podědil po svém tátovi. Ten je zvyklý jíst všechno vařící. S oblibou říkal, že má plechovou hubu, a když ohříval polévku, musela projít varem a před servírováním nestačila nikdy vychladnout. Nepamatuješ si, kdy naposled jsi ho to slyšel říkat. Bude to už několik let. Vrátiš se k jídlu a dojíš několik posledních lžic. Rozhovor s profesorem Kahnemanem se blíží k závěru. Nasypeš do šálku poslední lístky černého indického čaje, který sis dovezl z Prahy, a zaliješ je horkou vodou.

MODERÁTORKA: Na začátku našeho rozhovoru jste v souvislosti s těmi dvěma systémy, s rychlým a pomalým myšlením, a s intuicí zmínil slovo vědomí. Kolem vědomí tak nějak kroužíme v mnoha oborech a nahlížíme na něj novými způsoby, ale stále přesně nevíme, o co vlastně jde. Mě by zajímalo, jak o vědomí přemýšlíte. Co vás vedlo k tomu, že jste o vědomí začal přemýšlet?

HOST: No, můj pohled na vědomí je jiný než pohled většiny mých kolegů. Mnoho lidí si myslí, že otázka „co je vědomí?“ je ta hlavní otázka. Tak třeba filozofové si to myslí, počítačová odborníci si to myslí... A ptají se, jestli bude mít umělá inteligence někdy v budoucnu vlastní vědomí, nebo ne. A já se ani zaboha nemohu pro tuto

tvým nápadům. Pojď dál, i osud je přítel tvůj, jen prosím tě při mně stůj a věř mým nápadům. Bud' rád, že nápady mám i já, vždyť teď se ti právě zdám jen díky tvým nápadům. Už milion hvězd jde spát a v tvých představách se zavírel krám. Jsou tisíce cest, jen jedna jde právě k nám, i já to znám.

otázku nadchnout. Protože kdykoli se lidé začnou ptát, jestli bude někdy robot sám myslet, nebo ne, tak se jich zeptám, jak to proboha poznáme? Jak poznáme, jestli robot skutečně přemýšlí sám za sebe, nebo jestli to jen předstírá. A pokud to nemůžeme s jistotou říct, tak mi to nepřijde moc zajímavé téma. Ale určitě se pletu, protože tolik úžasných hlav je touto otázkou fascinováno. Každopádně jsem tomuto jejich okouzlení nikdy nerozuměl.

Sleješ čaj. Už z jeho barvy odhaduješ, že bude přelouhovaný. Napiješ se a hořká, trpká chuť ti sevře chuťové pohárky. Jiní lidé by nejspíš čaj okamžitě vyplivli a zbytek vylili, ale ty jsi zvyklý a polkneš ho. Částečně doufáš, že druhý nálev bude lepší, ale vlastně už víš, že tenhle čaj jsi prostě zničil. Druhý, třetí ani žádný další nálev už nemohou být tak dobré, jako kdybys připravil první nálev správně. Mrzí tě to a je ti jasné, že dobře připravený SIKKIM SF Temi Special 2017, jak se čaj jmenuje, už neochutnáš. Znovu zaliješ lístky horkou vodou. Dal by sis sušenku, ale máš jen jablka. Na zahradě jsou hrušky, ale ty patří souseďovi. Sem tam sis hrušku potají utrl a byla výborná. Dáš si jablko. To, které jsi na trhu koupil, svou chutí, barvou i strukturou hrušku nakonec trochu připomíná. Nikdy předtím jsi podobné jablko nejedl, ale od doby, co jsi tady, si ho kupuješ pravidelně. Pokoušel ses tento druh vyhledat pomocí *Obrazového průvodce světem jablek*, ale tam jsou jen základní druhy jako Gala, Granny Smith, Jonagold a podobně.

(...)

K nápadům, k nápadům, k tvým nápadům. Nechej se vést k tvým nápadům. Ber to, jak ber, dej správný směr svým nápadům. Ať jsem to já, kdo klíče má k tvým nápadům. Pátečním vysíláním se bude prolínat otázka, jak si poradit s rozmazleným dítětem. Určitě nám k tomu hodně podnětného

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

Je 13:36. Vezmeš do ruky mobil a vypneš poslech rádia, ve kterém mezitím začal mluvit někdo jiný o automatizaci zemědělství. Vrátiš se do hlavního menu, kde bezmyšlenkovitě hledáš ikonu Facebooku. Chvilí to trvá, než ti dojde, že jsi ho smazal. Otevřeš web Guardianu a letmo nahlédneš do článku o antibiotikách. Scrolluješ dolů a narazíš na článek s názvem *Facebook / Dvanáct tipů, které by měl každý znát*. Rozklikneš ho. Chceš se přesvědčit o tom, že pro tebe teď budou všechny tipy bezcenné. Zaujme tě ale odstavec, který je nadepsán Zvolte si, kdo bude spravovat váš účet poté, co zemřete.

Píše se v něm:

Co se stane s vaším účtem na Facebooku poté, co zemřete? Zvolte mezi svými přáteli důvěryhodného „správce“, který bude moci aktualizovat váš profil, sdílet informace s vašimi přáteli a případně váš účet zrušit. (Nebojte se, nebude možné upravovat vaše příspěvky nebo číst vaše zprávy.) Ve své mobilní aplikaci si dotyčnou osobu zvolíte ve správě účtu, kterou najdete v podsekcí nastavení > obecné. Pokud jste méně důvěřiví, můžete si také nechat účet po smrti v tichosti smazat.

Napadne tě delegovat Terezu, ale vzápětí ti ta představa přijde příliš morbidní. A už vůbec bys to s ní teď nechťel probírat a obhajovat před ní, proč by to byl dobrý nápad. Vlastně ani nevíš, jestli je to dobrý nápad. Měl jsi ale spolužačku, která tragicky zemřela, a její facebookový profil o tom zjevně neví. A tak se

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

tváří, že se nic nestalo. Když například děláš nějakou událost, Facebook ti nabízí, abys ji pozval, což je možná ještě morbidnější. Druhá možnost, tedy nechat svůj účet po smrti tiše smazat, ti přijde rozumná, ale odložíš to na jindy. Nebýváš obvykle moc pověřivý, ale máš pocit, že kdybys to dělal teď, byl bys ve větším ohrožení života.

Vybavuje se ti, jak se tvoje máma během včerejšího telefonního hovoru dozvěděla ze zpráv, že před Přírodovědným muzeem vjelo auto do davu lidí. Uklidňoval jsi ji tím, že je to, jako kdyby se to stalo v jiném městě, že do centra příliš nechodíš, a slíbilš jí, že na sebe budeš dávat pozor. Tereza má podobné obavy. Venku projede auto s burácejícím zvukem motoru. Hned další odstavec článku se jmenuje *Importuj události a narozeniny přátel do svého kalendáře*:

Facebook vás upozorňuje na nadcházející události a narozeniny, ale mnohdy je pohodlnější, když si je můžete zobrazit v běžném kalendáři svého telefonu. To si lze snadno nastavit: otevřete Facebook ve svém prohlížeči, jděte na stránku události a sjedte dolů; na pravé straně najdete dva nenápadné odkazy na „nadcházející události“ a „narozeniny“. Kliknutím na ně vygenerujete odkaz, který pošlete importujete v iCal, Google kalendáři nebo Microsoft Outlook, takže všechna důležitá data budete mít na jednom místě.

Možnost importovat narozeniny rovnou zavrhněš. Aktuálně máš 1 149 přátel, což vychází v průměru

na 3,2 narozeniny na den. Svým přátelům na Facebooku popřeješ k narozeninám jen zřídka. Blahopřeješ zpravidla jen těm nejbližším. Importovat události z Facebooku do svého Google kalendáře se ti ale zdá jako dobrý nápad. Dříve sis zdůvodňoval používání Facebooku právě tím, že máš přehled, co se kde děje. Dnes ti Facebook denně nabízí stovky událostí a nedá se v tom vůbec orientovat. Možná, že v tomhle bude Google kalendář fungovat lépe, říkáš si. Otevřeš laptop a postupuješ podle návodu. Jde to rychle. Změníš jen nesmyslně dlouhý název kalendáře na UDÁLOSTI FACEBOOKU a světle modrou barvu na tmavší, podobnou jejich korporátní modré.

Co se dneška týče, objeví se ti v kalendáři jen benefiční odpoledne spolku Divoké matky v Praze od 13 do 17 hodin. O Divokých matkách jsi párkrát slyšel, ale víc o nich nevíš. A i kdybys věděl, jsi teď v Londýně a jediné, co máš dnes v plánu, je večerní projekce v kině, na kterou tě pozvala tvá kamarádka Tereza. Shodou náhod ta Tereza, která ti před rokem chválila výběr knihy v Bristolu.

Když se šipkami v kalendáři posuneš na týden od 9. do 15. října, vidíš, že je téměř celý modrý. Facebook ti nabízí stovky událostí, na které ses nehlásil, od lidí, se kterými nejsi téměř v kontaktu, a na místech, kam se zpravidla nemůžeš dostavit. Po chvíli viditelnost kalendáře vypneš. Tvůj týdenní harmonogram se pročistí a najednou to vypadá, že máš spoustu volného času.

Zapišeš si do diáře:

Je neděle 14:41
události se dějí
od toho jsou událostmi
není to dobře ani špatně
složit vyprané prádlo a dát práť špinavé

Položíš propisku vedle zápisníku. Podíváš se z okna. U dveří stojí kolo, které sis do Londýna nechal dovézt z Prahy. Naivně sis představoval, že bude tvým hlavním dopravním prostředkem. Vyjel jsi na něm párkrát. Dělal ti problém zvyknout si na obrácený provoz a dělá ti to problém pořád. Někdy jedeš několik vteřin v protisměru, než si uvědomíš, že musíš na druhou stranu silnice. Stává se to většinou po tom, co někam zatočíš nebo když jedeš delší dobu klidnou ulicí, kde není žádný provoz. Už skoro deset dní jsi na kole nejel. Chvilí přemýšlíš nad tím, jestli nevyjet do města tentokrát, ale nakonec to zavrhneš. Dokázal bys najít nejmiň deset důvodů, proč by to zrovna dnes nebyl dobrý nápad. Řekl sis, že jestli bude pršet, dáš ho pod střechu. Neprší tak moc, ale faktem je, že prší vytrvale.

O několik dní později, když se rozhodneš vyrazit na projížďku, si všimneš, že kolo začíná na mnoha místech rezivět.

(...)

Dáš si třetí šálek čaje. Nepřelouhuje se ani po delší době. Dal by sis sušenku. Na další jablko nemáš chuť. Zapneš rádio. Tentokrát je to Český rozhlas. Mluví o 130. výročí narození Le Corbusiera. Pořad uvádí nezkušený a nervózní moderátor. Skládáš prádlo. Zaposloucháš se do úvodu, během kterého jeden z hostů říká, že Le Corbusier byl sebestředný člověk schopný udělat cokoli, jen aby mohl stavět své domy. To slyšíš poprvé, a i když by sis to chtěl nejprve nějak ověřit, tvůj pohled na Le Corbusiera se nenávratně změní. Přehrávání se samo od sebe zastaví. Znovu si ho nepustíš. Doskládáš ponožky, přičemž objevíš jednu, která ti nepatří. Položíš ji na schody vedoucí do patra, kde bydlí majitel domu. Napadne tě, že až na schodech objeví zničenou ponožku, možná mu to bude připadat jako záhada. Praní odložíš na zítřek.

Odpovídáš na pracovní mail. Sedíš u stolu a zebou tě nohy. Hned v úvodu napíšeš poněkud formální větu „děkuji za připomenutí“, i když se to týká záležitosti, kterou připomínat nepotřebuješ. Píšeš, že tvorba ateliérového webu vážne, neboť školní IT technik ti neodpovídá na tvé dotazy. Hned vzápětí si uvědomíš, že větu „děkuji za připomenutí“ ti v jednom mailu napsal právě tento IT technik. Píšeš, že se o věc zítra postaráš a vybavíš ji telefonicky. E-mail končíš slovy:

Vzpomínám na vás, chybíte mi a těším se, až budu vyprávět! Pa

Než ho stačíš odeslat, počítač zamrzne a na obrazovce se objeví hlášení: *Upozornění: Skript nereaguje. Skript na této stránce je buď zaneprázdněn nebo přestal reagovat. Ny- ní můžete skript ukončit nebo počkat, zda se dokončí sám.*

A dále zaškrtávací pole s dodatkem: *Příště se již neptat a dvě tlačítka, Ukončit skript a Počkat. Rád bys počkal, ale na tlačítko nelze kliknout. Ani jedno z nich nereaguje. Na pozadí vidíš rozepsaný mail, ale nelze ho uložit. Restartuješ počítač.*

(...)

V kině máš sraz v 18 hodin. Na mobilu otevřeš aplikaci, kterou používáš pro navigaci po městě. Vyhledeš název kina. Je to Curzon Mayfair Cinema. Cesta tam potrvá podle odhadu 44 minut. Počítač se znovu zapne. Otevřeš prohlížeč. Zjistíš, že z rozepsaného mailu zbyl pouze fragment:

Ahoj Pavlo, děkuji za připomenutí. Dušan vím, že jsem se pokoušel z toho

To je celé. K tomu všemu ještě s překlepem, kterého sis předtím nevšiml. Věta *děkuji za připomenutí* na sebe teď strhává ještě větší pozornost. Pokoušíš se rekonstruovat neuložený mail. Volíš jiná slova. Je to rychlejší než rozpomínat se na ta původní. Smysl zůstává stejný. Loučíš se tentokrát větou:

Chybíte mi také. Moc Vás zdravím a těším se, až Vám budu všechno vyprávět.

neříkám zbytečná slova, neříkám, že přijde den. Na nádraží budu s kytkou růží stát, potom půjdem k naší řece složit holt a díky vzdát. Tam, kde teče Mississippi, tam, kde teče líný proud, tam tě čekám, lásko moje, klesám pod tíhou tvých pout. Tam, kde teče Mississippi, tam, kde teče líný

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

Opatrujte se.

Roman

Do kalendáře si zapíšeš poznámku: Zavolat IT technikovi

V této chvíli ještě nevíš, že s ním další den skutečně všechno dohodneš a vyřešíš. Netušíš ani to, že ten stejný technik dostane o několik dní později výpověď, protože se zjistí, že u přijímacího pohovoru nepravdivě uvedl, že je inženýr.

Zaleješ si čtvrtý šálek čaje. Venku projede sanitka. Pomalu se stmívá.

Zapíšeš si:

Je 4:22

Venku projel červený autobus

K čemu je krb, když v něm nejde topit?

Zebou mě nohy

Zápisky jsou v češtině. Uvažuješ, že bys je možná použil jako voice over v některém z chystaných videí. Přemýšlíš nad tím, jak budou znít v angličtině a kdo by je měl číst. Nikdo tě nenapadá. Kdo je bude překládat, ještě také netušíš.

Vypiješ čtvrtý šálek čaje a zaleješ pátý. Vypadá to, že čajové lístky už vodu ani neobarví. Vyšlo by nastejno, kdybys pil čistou horkou vodu, říkáš si. Asi po pěti

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

minutách sleješ nálev a napiješ se. Je překvapivě silný a má hnědočervenou barvu. Uděláš šestý nálev.

(...)

Píše ti Jirka. Kamarád, který tě má za pár dní v Londýně navštívit. Ptá se, jestli může volat. Vytočíš jeho číslo. Ozve se Jirkův hlas. Vře se pozdravíte. Je to dnes vůbec poprvé, co mluvíš nahlas. Jirka se tě ptá na to, jestli se ti daří naplňovat, co sis předsevzal. Nevíš, o čem mluví. Připomene ti, že ses mu před odjezdem svěřoval se svým plánem strávit každé dopoledne studiem v knihovně nebo v archivu a odpoledne vyplnit tvůrčí práci. Přiznáváš, že se ti to nedaří, což ho uklidňuje, neboť sám prý právě promarnil víkend. V další půlce hovoru domlouváte detaily jeho návštěvy. Asi po patnácti minutách se rozloučíte. Měl bys co nejrychleji vyrazit.

Ještě na chvíli připojíš mobil na nabíječku. Je skoro vybitý, i když jsi ho používal jenom doma. Podíváš se na šálek, ve kterém se po celou dobu hovoru louhovaly čajové lístky. Vybaví se ti vzpomínka z minulého týdne.

Udělalo se ti zle v metru. Asi v polovině cesty z Highgate na Old Street jsi na sobě zpozoroval příznaky přicházející panické ataky. Studený pot. Zrychlený srdeční tep. Mělký, zadržovaný dech. Překvapilo tě to. Míval jsi čas od času podobné stavy v minulosti, ale bude to už víc než rok, kdy jsi takový stav naposledy

zažil v plné síle. Tentokrát jsi to přisuzoval velkému množství silného čaje, který jsi před cestou vypil. A i díky tomu, že existovala alespoň v tvé mysli reálná příčina, podařilo se ti tento stav poměrně rychle zažehnat.

Díváš se na vylouhované čajové lístky. Šestý nálev už pít nebudeš. Máš mírné zpoždění. Kino je navíc ve čtvrti, kde jsi ještě nikdy nebyl. Rychle se převlékneš. Do jedné kapsy kabátu si dáš nabíječku na telefon pro případ, že by se během večera vybil úplně. Těžko bys pak trefil domů. Do druhé kapsy si dáš kameru, na kterou už pár dní zaznamenáváš krátká statická černobílá videa. Stanovil sis, že musejí být vždy minimálně jednu minutu dlouhá, i když se v záběru zdánlivě nic neděje. Vyrážíš směrem ke stanici Highgate.

Nějakou chvíli koketuješ s myšlenkou, že si nahraješ postřehy během cesty k metru, podobně jako jsi to dělal před pár dny při přípravě snídaně. Musíš teď ale šetřit baterku a navíc nestíháš. Snažíš se zapamatoval si alespoň co nejvíc detailů, ale cesta se ti později sleje do pár klíčových momentů.

(...)

Sedíš v poloprázdném vagónu. Naproti tobě muž a žena. Oba tak kolem pětatřiceti let. Nevypadají ani jako pár, ani jako příbuzní. Možná spolubydlíci, říkáš si. Mají na sobě dresy, na nichž největší nápis patří společnosti Allianz. Jedou nejspíš fandit na nějaké

sportovní utkání. Muž drží na klíně tyč, kolem které je omotaná vlajka. Je to vysoký tmavý typ s čerstvým sestřihem. Elegán. Na tvářích má stopy po silném akné. Vypadá znuděně a žvýká. Žena má přes dres oblečenou ještě koženou černou bundu. V levé ruce drží zrcátko a na obličej si právě nanáší make-up. Ve tváři má napjatý a poněkud unavený výraz. Je hezká, ale působí o několik let starší, než ve skutečnosti je. Když končí s líčením, položí letmo ruku na mužovo koleno takovým způsobem, že ti dojde, že jsou partneři. On dělá, jako by si jejího dotyku nevšiml, a dívá se dál před sebe. Žena uklidí zrcátko a make-up do kabelky. Znovu se muže dotkne, podívá se na něj a řekne: „Jsi v pohodě?“ Muž několik milisekund nereaguje. Poté se na ni otočí a neartikulovaným zvukem naznačí, že nerozuměl. Žena opakuje otázku. „Jestli jsem v pohodě?“ zeptá se muž. Žena pokývne hlavou. On sraští obočí. Zakrouť očíma, jako by naznačoval, že přemýšlí. Zdatně se vyhýbá jejímu pohledu a po chvíli řekne: „Jo, myslím, že jo“ nebo „Jo, snad...“ To přesně nevíš, protože vlak zrovna projíždí úsekem, který je tak hlučný, že si musíš zacpat uši. Je to někde mezi Archway a Tufnell Park. V každém případě se žena zdá být s jeho odpovědí spokojená. Opře se do sedačky a dívá se směrem ke schématu trasy metra. Pokouší se zaostřit. Vypadá teď méně unaveně než před chvílí.

Koleje kvílejí a skřípají tak hlasitě a tak dlouho, že nakonec z kapsy vyndáš sluchátka a strčíš si je do uší místo špuntů. Ani se nenamáháš tím, že bys připojil

respondentka jiný než náš kolega, se kterým si popovídala. Nakonec oba zjistí, že každý k tomu má své vlastní pochopitelné důvody. Slovo má Richard Langer. Procházím se po jedné administrativní budově, říkám si, proč právě tady bych se nemohl zeptat na to dnešní téma. Dobrý den, Český

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

konektor k telefonu a pustil hudbu nebo podcast. Žmouláš konektor mezi ukazováčkem a palcem pravé ruky. Uvědomíš si, že se ti prsty nedokrvují. Ruce a nohy máš chladné a jsi napjatý a v křeči. Začne se ti svírat žaludek a cítíš přicházející úzkost. Je ti jasné, že stav, který se tě zmocňuje, je zřejmě vyvolán strachem právě z toho, že by takový stav mohl po všem tom vypitém čaji lehce nastat. Je už ale příliš pozdě si něco racionálně zdůvodňovat. Přemýšlení teď všechno jenom zhoršuje. Kentish Town. Zbývá jí dvě zastávky do přestupu na Euston. Přinutíš se dlouze a hluboce dýchat. Přivřeš oči. Pomalý souvislý soustředěný dech jako by vůbec neseděl k rychlému tlukotu srdce. Nechápeš, jak se můžou studené ruce tolik potit. Vědomí, že kofein v čaji působí několikrát déle než kofein obsažený v kávě, ti kazí koncentraci. Žaludek se ti sevře ještě o něco víc. Motá se ti hlava. Počítáš. Nádech. Hrudník se roztahuje. Jedna. Výdech. Uvolnění. Dva. Nádech. Hrudník se roztahuje. Tři. A tak dál, až do desítky a pak znova od jedničky k desítce a znovu a znovu. Hlavně nemyslet na to, že to tentokrát nezabere. Že tentokrát opravdu omdlíš. Že tě budou křísit. Že přijede sanitka. Jedna. Dva. Tři. Devět. Deset.

Cítíš, jak ti těžknou dlaně a chodidla. Jak se do nich vlévá teplo, uvolňuje se sevření v žaludku. Po chvíli ti v něm dokonce zakručí. To je dobré znamení. Tak vždycky poznáš, že je vše na dobré cestě. Přál by sis, aby ti v břiše zakručelo ještě jednou, ale to už se nepodaří.

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

Euston. Přestup by už neměl být problém. Suverénně se postavíš. Pochybuješ, že si pár v dresech nebo jiní cestující něčeho všimli. Dveře se otevrou. Vystoupíš na perón. Trochu zavravoráš. Nebude to zřejmě tak snadné. Najednou je všude plno lidí. Zdá se, že většina davu, v jehož středu se právě nacházíš, přestupuje také na Victoria Line. Připadáš si trochu jako ve snu. Dech ani tep teď nevnímáš. Dav stoupá do schodů. Na zemi si všimneš bleděmodré tubičky s balzámem na rty Labello. Zřejmě někomu vypadla při chůzi po schodech. Vypadá téměř neporušeně. Během těch dvou až tří vteřin, kdy máš možnost Labello pozorovat, tě napadne, že kdyby ses pro něj teď sehnul, mohl by tě dav snadno ušlapat. Rozumný důvod pro to, abys sbíral cizí Labello, ale nemáš.

Podaří se ti vystoupat nad schodiště. Dav tě hrne do úzkého tunelu, který se mírně svažuje. Překvapí tě, že se ti v takovém prostředí nepřítiží. Obvykle se stav, který se tě před chvílí pokusil zmocnit, v podobných situacích zintenzivňoval.

Hluboce se nadechneš. Nádech je překvapivě klidný, hluboký a příjemný.

Na nástupišti, kam teď dorazíš, už je o poznání méně těсно. Pouliční hudebník improvizuje na klarinetu jazzové sólo. Oceňuješ, že nemá žádný přednahrávaný doprovod. Líbí se ti, když si můžeš zbytek domýšlet. Trochu to vypadá, jako by ani nehrál pro lidi, ale spíš jen tak cvičil pro sebe. Část jeho vystoupení si nahraješ na telefon. Skoro tě mrzí, že už přijíždí vlak, ale ujet si ho kvůli tomu nenecháš.

O pár dní později si nahrávku poslechněš. Je dlouhá přesně jednu minutu a dvě vteřiny. V době spuštění nahrávání bylo 17:20. Z nahrávky slyšíš, že hudební sólo přehlušil nejprve příjezd vlaku, který mířil na opačnou stranu. Sedm vteřin nato přijíždí i tvůj vlak. Jak přecházíš k nástupišti, je zvuk klarinetu tišší a vzdálenější. Ozývají se kroky a hlasy lidí, kteří vystupují nebo nastupují spolu s tebou. Se vstupem do vagónu se rázem mění akustika. Hlášení o trase linky. Dveře se zavírají přesně v 50. vteřině nahrávky. I přes ně tenounce doznívá muzikantovo sólo. Vlak se rozjede.

(...)

Vagón je o něco více obsazený než ten předešlý, ale všimneš si několika volných sedadel zhruba v polovině uličky. Z druhé strany k nim míří tři muži. Nejspíš kolegové z práce. Jeden z nich váhá, na které ze sedadel se posadit. Ulehčíš mu to a jedno zabereš. Jsi rád, že sedíš. Říkáš si, že jsi mohl být při výběru místa víc taktní, ale zároveň si uvědomuješ, že by to situaci jenom zkomplikovalo. Nerozhodný muž teď sedí naproti tobě. První, co tě na něm zaujme, je jeho tvář. Vypadá jako Ind, ale zvláštní na něm je, že má vadu pigmentu, která se mu v obličeji projevuje bledě růžovou skvrnou jdoucí od brady až k čelu. Její osově souměrný tvar připomíná Rorschachův test. Její barva kontrastuje s jinak tmavě hnědou pletí. Vousům, které ze skvrny vyrůstají, také chybí pigment, takže jsou bílošedé na rozdíl od antracitově černých vousů

vyrůstajících mimo skvrnu. Nic konkrétního ti obličejový Rorschach nepřipomíná. Možná proto, že je ti hloupé dívat se muži do tváře příliš dlouho. Vystupuje dřív než lidé, se kterými do vagónu nastoupil. Během cesty s nimi neprohodil ani slovo. Když se vlak blíží do stanice, pokouší se s nimi v rychlosti a poněkud nemotorně rozloučit podáním ruky. Podaří se mu to jen s jedním z nich. Nejspíš si spočítá, že kdyby chtěl podat ruku i druhému kolegovi, uvíznul by ve vagónu a musel by jet až do příští stanice.

Vlak pokračuje v jízdě. Na protilehlé stěně vagónu si všimneš plakátu, na kterém stojí:

Je vám nevolno? Pomoc hledejte ve stanici.

Pod těmito slovy je ilustrace potácející se postavičky a další text. I přesto, že potřebuješ šetřit baterku, uděláš si fotku plakátu, aby sis později mohl text přepsat. Pod postavičkou se píše:

Panu Šoufloví se po cestě do práce zatočila hlava. Naštěstí vystoupil v následující stanici, kde mu byla rychle poskytnuta pomoc. Pokud vám není dobře, nenastupujte do vlaku. Požádejte o asistenci u čle... nebo využijte Help Point.
Starosta Londýna

Část poslední věty nemůžeš přečíst, neboť ji ramenem zakrývá muž sedící pod plakátem. Nevšímá si tě. Hledí do mobilu. Vedle něj sedí blondýna, která dělá to

samé. Je to štěstí, protože se nemusíš bát, že si budou myslet, že fotíš je. Představa, že hledáš pomoc ve stanici, ti rozhodně dobře nedělá. Jsi rád, že sedíš a že na Green Park už je to jen pár zastávek. Upoutá tě ještě ten podpis. Starosta Londýna. Je to poprvé, kdy cítíš s místním starostou nějaký skutečný kontakt. Máš dojem, jako by o tom všem, co se ti právě stalo, věděl. Jako by ho zajímalo, jak se cítíš. Jako by mu záleželo na tom, abys dojel bezpečně do kina a zpět domů.

(...)

Navigace ukazuje exit Piccadilly (South Side). Do kina to má trvat čtyři minuty. Objevíš se u autobusové zastávky a máš dojem, že jsi z metra nevyšel tím správným východem. Ujdeš několik desítek metrů, než na navigaci zřetelně uvidíš, že jdeš opačným směrem. Otočíš se zády a po chvíli opět zkontroluješ navigaci. Tentokrát jdeš správně. Po levé ruce máš park. Po pravé rušnou silnici. Ulice, do které máš odbočit, se jmenuje Half Moon Street. Mineš přechod. Po pár metrech se zastavíš, protože to vypadá, že později už silnici přejít nepůjde. Nakonec to riskneš a pokračuješ dál. Na plotu parku visí malé obrázky s propalestinskou tematikou. Většinou formát A4. Všechny jsou na prodej. Malý rozkládací stůl a židle, kde zřejmě sedává prodáváč, jsou opuštěné. Po pár metrech je střídají zarámovaná plátna větších rozměrů s nejrozumnějšími motivy. Od zátiší přes krajiny, akty až po portréty. Všechny obrazy mají identický historizující rám i stejnou cenu. 75 liber. Stojí zde také auto, do

kterého nejspíš zanedlouho začnou obrazy nakládat, aby je mohli na plot navěsit zase zítra. Chvíli přemýšlíš o tom, že si výjev natočíš na kameru. Sevřeš kožené pouzdro kamery ve své kapse, ale zelené světlo semaforu tě žene na druhou stranu silnice. Tam si svůj záměr rozmyslíš. Scénérie se ti odtud už nezdá být tak zajímavá.

Na konci ulice si všimneš sakrální budovy s velkou kupolí. Na jejím štítu je napsáno: Third Church of Christ Scientist. Vzpomeneš si na Toma Cruise, ale to ještě netušíš, že s ním nemá tato církev nic společného. Nicméně je to impuls k tomu, abys téměř bez váhání sáhl po kameru a snažil se najít vhodný záběr. Popojdeš o několik metrů zpátky. Jak jsi předpokládal, celá stavba se ti do záběru nevejde, a tak zazoomuješ na nápis, který nejvíc upoutal tvou pozornost. Pořídíš jednu minutu záznamu a rozhodneš se najít ještě úhel, kde by byla stavba vidět vcelku. Přejdeš na druhou stranu ulice, zarámuješ situaci, ale s kompozicí nakonec nejsi spokojený, a tak kameru vy-pneš a strčíš ji znovu do kapsy. Když míjíš roh ulice, všimneš si na fasádě ještě dalších nápisů CLEANSE TELEPER, RAISE THE DEAD a HEAL THE SICK a také motivu, který připomíná Aladinovu lampu. Chvíli přemýšlíš nad tím, co může znamenat slovo TELEPER, ale není čas se tím teď zabývat. Podíváš se na hodinky. Zbývá ti jen několik málo minut do smlouvaného času schůzky.

(...)

ho máte ráda, že mu důvěřujete, že ho milujete stačí k tomu, abyste navždy měla vystaráno stran důvěry a budoucích neprobémů? Nejsem si úplně jistá, budu muset najít někoho, kdo na to má podobný názor jako já. Já bych rozhodně bez předmanželské smlouvy se nevдалa. Kdyby teď přišel

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

Curzon Mayfair Cinema je rohová budova. Její světelné nápisy svítí do šera. Rozhodneš se udělat krátký záběr i tady. Nejlepší pohled bude z druhé strany ulice, kde zřejmě sídlí nějaká vládní organizace nebo velvyslanectví. Vjezd do dvora hlídají ozbrojené stráže. Postavíš se asi deset kroků od nich a saháš do kapsy kabátu pro kameru. Přemýšlíš nad tím, zda tě stráže pozorují, ale neohlédneš se po nich. Otevíráš pouzdro. Ve vysílačce se ozve cizí hlas. Možná mluví o tobě. Stráže se nerušeně baví dál. Zapneš kameru, srovnáš korekci expozice a stiskneš tlačítko nahrávání. V obličejí nasadíš napůl soustředěný a napůl přihloupý výraz. Znovu vysílačka. Řeč, kterou z ní zaslechněš, nedokážeš přesně určit. Možná Blízký východ. Odpočítáváš vteřiny, které zbývají do jedné minuty. Představuješ si, jak se stráže znenadání rozejdou směrem k tobě a zeptají se tě, co natáčíš. Posléze tě požádají o legitimaci. Ty se jim budeš snažit odporovat, načež se celá situace vyhroť natolik, že tě odvedou do vyšetřovací místnosti. Chvíli se uklidňuješ tím, že Tereza, která tě do kina pozvala, má diplomatický pas, a že kdybys jí v tu chvíli zavolal, přijde situaci vyřešit. Posledních deset vteřin záznamu musíš sám sebe přemlouvat, abys vydržel a nahrávání nepřerušil. Každá vteřina může být zlomová, ale chceš dodržet pravidlo. Na displeji se objeví 1:00. Vypneš nahrávání, vrátíš kameru do kapsy a zamíříš přes ulici do kina. Stráže ti patrně nevěnují žádnou pozornost.

(...)

váš ideální chlap podle představ, princ na bílém koni a trval by na tom, že smlouva nebude, tak byste si ho nevzala? Těžko se to představuje taková situace, ale tak já jsem z rozvedené rodiny, takže takhle, a pamatuju si, jaký to bylo, když se naši dohadovali o majetek, a právě z tohodle důvodu, že bych to

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

Porozhlédneš se po foyer sálu. V rohu místnosti vymezeném pro VIP sedí populární český herec, kterého znáš z televize. Rozejdeš se bezděčně směrem k němu, ale po pár krocích to stočíš k baru. Barmanka si tě okamžitě všimne a pohotově se zeptá, co to bude. Špatně čitelným gestem a výrazem ve tváři jí naznačíš, že ještě nevíš. Dal by sis pivo. Máš vyzkoušené, že na kofeinový šok je pivo ideální. Nevidíš ale pípu, a tak není jasné, jestli pivo vůbec prodávají. Uděláš pár nejistých kroků směrem do sálu, jako by sis to rozmyslel. Když míjíš bar znovu, všimneš si, že na něm leží menu. Nahlédneš do něj. První pivo, které v něm objevíš, je Brew Dog. Tvoje oblíbená značka. Vzpomeneš si na svého bratra, který má Brew Dog také rád. Barmanka se tě znovu zeptá, co to bude, jako kdyby tvé trapné entrée vůbec nezpozorovala. Objednáš si Brew Dog Punk IPA. Zopakuje po tobě objednávku. Pokýváš hlavou. Sáhne pro pivo do ledničky, postaví ho na bar, na hrdlo nasadí plastový kelímek. Zaplatíš 5 liber. Jakmile se dotkneš lahve, zjistíš, že pivo není dost vychlazené. Sundáš z hrdla kelímek a uvědomíš si, že ho nechceš použít. V jedné ruce držíš lahev, ve druhé kelímek a snažíš se upoutat pozornost jedné z barmanek. Až teď vidíš, že jsou dvě a že ta, která tě oslovila jako první, není možná ta samá, která tě teď obsluhovala. Kdyby si všimly toho, že jim kelímek vracíš nepoužitý, mohly by ho znovu použít, říkáš si. Nevšímají si tě. Začneš si myslet, že tvá reakce nebyla dost rychlá a že kelímek držíš příliš dlouho na to, aby z něj mohl bezpečně pít někdo jiný. Položíš ho na bar a necháš ho svému osudu. Napiješ

nikdy nechtěla zažít. A už vám začínám rozumět. To je totiž váš pohled na věc, já zase když jsem se ženil, tak moje žena nic neměla, já jsem nic neměl a řekli jsme si, co si spolu vytvoříme, to budeme mít, ale hlavně jsme se nemuseli vůbec zabývat ničím jiným, než že se máme rádi a že si věříme.

Není třeba na tom, i když to je praktické, to, co vy říkáte a rozumím tomu, vy jste mi to vysvětlila, není na tom ale něco, co kazí tu romantiku? Že tam schází ta absolutní důvěra k té lásce? Záleží na úhlu pohledu, ale zase jako... No řekněme kulturou přístupu k manželství, ta důvěra může být podle

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

se teplého piva a uděláš pár kroků směrem do sálu. Podíváš se do kouta pro VIP hosty. Napadne tě, že bys odtud mohl zachytit celou situaci, ve které bude jak onen herec, tak všichni okolo. Vzhledem k tomu, že stojíš poměrně daleko, nebudeš u toho vypadat podezřele.

V momentě, kdy rámuješ scénu, se ukáže, že v popředí v pološeru sedí jakýsi mladík, který tě zpozoroval a má nyní pocit, že středem tvého zájmu je on. Ve skutečnosti ti záběr kazí. Nehledě na to, že herec v pozadí je z takové vzdálenosti nerozpoznatelný. Otočíš kameru směrem k baru. Co se týče světla, je tato scéna o poznání zajímavější. Vybaví se ti obraz Édouarda Maneta, na jehož název se teď ani nesnažíš vzpomenout. Ačkoli barmanka kohosi obsluhuje, nepochybně si všimne, že máš v hledáčku právě ji. Stiskneš tlačítko natáčení. Scéna je podexponovaná a do záběru ti vstoupí cizí muž, který barmanku zakryje. Vypneš nahrávání. Změníš korekci expozice a počkáš, než muž zmizí. Druhý pokus je o něco úspěšnější. Nedokážeš ale dodržet své pravidlo ohledně minimální délky záznamu. Minuta ti tentokrát přijde tak dlouhá, že vydržíš natáčet pouze 42 vteřin. Poté záznam vypneš. Schováš kameru a otočíš se zády k baru. Pár kroků od tebe stojí Tereza, která už čeká frontu na lístek. Jdeš k ní. Vřele ji pozdravíš. Políbíš ji na obě tváře a řekneš jí popravdě, že jí to dnes velmi sluší. Poděkuje.

(...)

JE VÁM NEVOLNO? POMOC HLEDEJTE VE STANICI

Tereza navrhuje zůstat hned v řadě u vstupu. V sále už je tma a na plátně běží upoutávky na jiné filmy. Už sedíte, když se opět rozsvítí a na pódiu stojí bělovlasý pán, který k sobě zve režiséra filmu a hlavního představitele. Publikum tleská.

REŽISÉR: Já budu dnes velmi stručný. Mám velkou radost, že můžu odpromítat svůj film zde v Londýně. Mám toto město moc rád. Vždycky jsem vzhlížel k tomuto festivalu a o to víc mě těší, že tu můžu teď být jako režisér. Ale dost bylo slov. Nedělám filmy proto, aby se o nich mluvilo, ale aby se na ně lidi dívali. A pro tenhle film to platí obzvlášť. Takže teď předávám slovo Karlovi a budu se těšit na diskusi po filmu.

HEREC: Já toho taky moc neřeknu. Věřím, že když vydržíte těch 90 minut, tak to bude mluvit za sebe.

Potlesk. V sále se znovu zhasne. Režisér i herec odejdou ze sálu. Po krátkých úvodních znělkách vymaskují závěsy neobvyklý čtvercový formát obrazu 1 : 1. Projektor svítí pouze bílou. Ta abstraktní situace s diváky v sále a bílým čtvercem na plátně se ti líbí natolik, že by sis ji rád natočil. Dřív než stihneš zapnout kameru, objeví se na plátně postava, která přichází směrem k divákům.

vás, a když si oba dva věří, tak můžou nastavit dobře společná pravidla fair play, pak tomu rozumím. Určitě, časy se mění a lidi taky a nemáte jistotu, když vás miluje dneska, jestli vás bude milovat zítra. Ano, ano, ale na tom to je to krásné, že milujete bez nároku na garance, ne? To je hezky řečeno, spíš